

BDO BULLETIN

září 2013

EKONOMICKÉ DOPADY REKODIFIKACE SOUKROMÉHO PRÁVA

Od 1.1.2014 vejde v platnost rekodifikace soukromého práva, kdy základní předpis nový občanský zákoník („NOZ“) bude doplněn předpisem upravujícím právo obchodních společností a družstev zákonem o obchodních korporacích („ZOK“). Z důvodu rekodifikace bude nutné změnit řadu souvisejících předpisů a podzákoných norem. Zásadní doprovodné zákony byly schváleny Poslaneckou sněmovnou dne 8.8.2013. Senát Parlamentu České Republiky však tyto zákony na svém jednání dne 12.9.2013 zamítl. To znamená významnou komplikaci jak pro podnikatele, občany, tak i pro státní správu.

VYBRANÉ ZMĚNY V NOVÉM OBČANSKÉM ZÁKONÍKU

Nová terminologie - závazkem bude dluh, půjčka bude označována jako zápůjčka, smluvní strany ve smlouvě o úvěru nově „úvěrující“ a „úvěrovaný“.

Nové pojetí věci - věcí je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí - věci se rozdělují na hmotné a nehmotné a dále na movité a nemovité. Obchodní podíl je považován za movitou věc.

Obsahuje všechny smluvní typy - tzn. i ty, které dosud upravoval obchodní zákoník - např. smlouva o příkazu (nahradí mandátní smlouvu) či úvěr.

Dobu promlčení bude možné upravit ve smlouvě.

Zásada „Povrh ustupuje půdě“ znamená, že stavba je součástí pozemku, včetně zabudovaných strojů.

Zásada víry v pravdivost údajů zapsaných ve veřejných seznamech a dobrá víra nabyvatele představují změnu v oblasti nabytí vlastnického práva.

PRÁVNÍ ÚPRAVA OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ V ZÁKONĚ O KORPORACÍCH („ZOK“)

Společnosti vzniklé od 1.1.2014 budou v plném rozsahu podléhat režimu ZOK. Společnosti vzniklé před účinností ZOK (za účinnosti obchodního zákoníku) se mohou výslovně dobrovolně podřídit novému režimu ZOK, či neučiní nic a budou podřízeny dvojímu režimu (jak obchodnímu zákoníku, tak ZOK), přičemž obsah společenských smluv a stanov nesmí být v rozporu s donucujícími ustanoveními ZOK.

NOVÉ NÁZVOSLOVÍ

Zákon zavádí zastřešující pojem obchodní korporace, pod který spadají jak obchodní společnosti, tak družstva.

Pojem obchodní závod nahrazuje v nové právní úpravě pojem podnik. Obchodní závod je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.

Pobočka závodu, je taková část obchodního závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost. Pobočka zapsaná do obchodního rejstříku se nazývá **odštěpný závod**.

Podíl nahrazuje dosavadní spojení obchodní podíl.

ZMĚNY PLATNÉ GENERELNĚ PRO VŠECHNY SPOLEČNOSTI

Domněnka odstoupení od společenské smlouvy - vznik subjektů dle zákona je také nadále vázán na zápis do obchodního rejstříku, tj. má konstitutivní účinek. Nově je stanoveno, že není-li povinnými osobami podán návrh na zápis do obchodního rejstříku do 6 měsíců ode dne založení, platí, že zakladatelé od smlouvy odstoupili.

Smlouva o výkonu funkce - zákon předpokládá, že vztah mezi korporací a členem jejího orgánu je dán smlouvou o výkonu funkce. Ta musí být u kapitálových společností písemná a musí obsahovat pravidla odměňování, jinak je výkon funkce bezplatný. Jiné plnění ve prospěch člena orgánu je možné jen se souhlasem orgánu, který schválil smlouvu o výkonu funkce.

Diskvalifikace člena statutárního orgánu - vydat rozhodnutí o diskvalifikaci může insolvenční soud v rámci insolvenčního řízení z důvodu přivedení obchodní korporace do úpadku nebo krajský soud pro opakované porušování péče řádného hospodáře.

Konec zakazu řetězení s.r.o. - stávající právní úprava zakazuje, aby jednočlenná společnost založila další s.r.o. a současně nedovoluje, aby jeden člověk byl jediným společníkem ve více než 3 společnostech. Obě pravidla se opouštějí.

VEŘEJNÁ OBCHODNÍ SPOLEČNOST

ZOK umožňuje vložení práce a služeb jako **předmět vkladu** pokud to výslovně povoluje společenská smlouva a všichni společníci s tím souhlasí. Odměna za poskytované práce a služby je započítávána na vklad. Není stanovena nejnižší částka vkladové povinnosti.

KOMANDITNÍ SPOLEČNOST

Komplementář ručí za dluhy společnosti neomezeně celým svým majetkem a komanditista omezeně do výše své komanditní sumy, která je zapsána do obchodního rejstříku a je nezávislá na výši vkladu.

Minimální výše vkladu není stanovena, protože ochranu věřitelů zajišťuje komanditní suma. Vložení práce či služby jako vklad není přípustný.

Při **rozdělení zisku** je možné vyplatit maximální výši zisku rovnající se komanditní sumě, přičemž komanditista může pro zvýšení podílu na zisku zvýšit svoji komanditní sumu.

SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM

Podíl

ZOK nově připouští **existenci různých druhů obchodních podílů**, čímž je společníkům mimo jiné umožněno diferencovat svá práva a povinnosti v rámci společnosti; společník taktéž bude moci vlastnit více obchodních podílů.

Uvolňuje se způsob převodu podílů, a to jak mezi společníky, tak na třetí osoby; každý společník může převést svůj podíl na jiného společníka, ledaže by společenská smlouva společnosti tento převod podmínila souhlasem některého orgánu společnosti; na osobu, která není společníkem, lze podíl převést se souhlasem valné hromady, aniž by tento postup musel být výslovně upraven ve společenské smlouvě společnosti; nevysloví-li příslušný orgán svůj souhlas s převodem do šesti měsíců od uzavření smlouvy o převodu, nastanou účinky shodné s odstoupením od této smlouvy.

Odmítne-li příslušný orgán svůj souhlas s převodem podílu vyslovit z irelevantních důvodů či je-li tento orgán zcela nečinný, je společník **oprávněn vystoupit ze společnosti**, a to ohledně podílu, který měl být převeden, avšak pouze za podmínky, že splnil zcela svou vkladovou povinnost k dotčenému podílu.

Práva a povinnosti spojená s podílem přecházejí společně s ním na nabyvatele, přičemž převodce ručí za dluhy, které spolu s podílem přecházejí.

Vklad a základní kapitál

Minimální výše vkladu činí 1,- Kč, ledaže společenská smlouva společnosti stanoví něco jiného; napříště postačí ocenění předmětu

nepeněžitého vkladu znalcem určeným dohodou stran, jmenování znalce soudem se nebude vyžadovat.

Zvýšení základního kapitálu je možné za souhlasu 2/3 většiny všech společníků a je účinné ode dne, který určí valná hromada, nikoli ode dne zápisu do obchodního rejstříku.

Valná hromada

Zákon výslovně stanoví, že hlasování na valné hromadě elektronickými prostředky či korespondenčně není totéž jako rozhodování per rollam; za přítomného společníka se považuje i ten, kdo není přítomen osobně, ale prostřednictvím technických prostředků. Společník má právo hlasovat také písemně mimo jednání valné hromady (tzv. rozhodování per rollam), přičemž společník se musí vyjádřit v prekluzivní lhůtě a neučiní-li tak, platí, že nesouhlasí; většina hlasů se počítá z počtu všech společníků.

Společenská smlouva může stanovit pravidlo kumulativního hlasování, kdy pro některé společníky, typicky menšinové, budou jejich hlasy násobeny počtem osob, které mají být voleny, a to z důvodu snahy zvětšit vliv těchto společníků na složení voleného orgánu.

Neplatnost usnesení valné hromady - zákon o obchodních korporacích výslovně uvádí legitimované osoby k právu na vyslovení neplatnosti tohoto usnesení. Napříště toto právo bude přiznáno jen společníkům a orgánům společnosti, kteří si nechají do zápisu usnesení valné hromady zapsat protest. Bez zapsaného protestu se nemohou dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady.

Jednatel

Jednatelé budou povinni poskytnout relevantní informace společníkům, kteří toto své právo budou moci požadovat i mimo jednání valné hromady. Jednatel má v tomto případě povinnost součinnosti.

Nově je dána možnost sjednat ve společenské smlouvě, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán; obdobně se použijí ustanovení §§ 440

a 444 upravující rozhodování představenstva akciové společnosti a možnost jmenování náhradních členů kolektivního statutárního orgánu, jehož počet členů neklesl pod polovinu.

Ukončení účasti ve společnosti

Zákon v podstatě zachovává tři stávající způsoby ukončení účasti společníka ve společnosti. Nadále tak bude možné ukončit účast společníka písemnou dohodou všech společníků, bude možné požadovat u soudu vyloučení společníka, který závažně porušuje své povinnosti, a každý společník s. r. o. též bude moci žádat u soudu, aby soud zrušil jeho účast ve společnosti, pokud na něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Zůstává zachováno též pravidlo o tom, že účast společníka ve společnosti zaniká v důsledku specifických rozhodnutí v rámci insolvenčního řízení anebo v důsledku pravomocného nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu nebo právní mocí exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka.

V návaznosti na otevření společnosti s ručením omezeným se připouští, aby společník jednostranně ukončil svou účast ve společnosti vystoupením, pokud došlo rozhodnutím valné hromady k prodloužení trvání společnosti nebo ke změně převažující povahy podnikání, a pokud s tímto nesouhlasil. Obdobně se použijí pravidla při odporu proti příplatku do vlastního kapitálu. Regulace předpokládá, že vystoupit lze jen ze zákonných důvodů, společenská smlouva tak nemůže přinést další důvody, může stávající pouze vyloučit nebo zmírnit.

Vypořádací podíl je vázán na výtěžek získaným prodejem uvolněného podílu, který musí být uskutečněn do 3 měsíců ode dne zániku účasti společníka.

AKCIOVÁ SPOLEČNOST

Akcie

Kusové akcie jsou novým druhem akcií, které nemají jmenovitou hodnotu. Výše podílů je

určena počtem kusů, které byly reálně vydány.

Akcionář se stává **akcionářem k okamžiku vzniku společnosti** bez ohledu na to, zda byly vydány akcie. Zákon o obchodních korporacích nově upravuje podíl akcionáře, který budou představovat všechny jeho akcie a zatímní listy.

Zůstává zachován zákaz upisování vlastních akcií společnosti. Pokud je tento zákaz porušen, předpokládá se, že akcie upsali zakladatelé, resp. členové představenstva a že jsou jejich vlastníky. Do úplného splacení emisního kurzu pak nejsou oprávněni vykonávat akcionářská práva.

Struktura společnosti

Zákon umožňuje zakladatelům společnosti k okamžiku založení ve stanovách určit, zda pro vnitřní organizaci společnosti použijí dualistický nebo monistický systém. V pochybnostech nebo v případě, že stanovy toto neupravují, platí, že byl zvolen systém dualistický.

Z dualistického systému vychází dosavadní úprava akciových společností, přičemž orgány společnosti jsou kromě valné hromady i představenstvo a dozorčí rada. Nově může být členem dozorčí rady nebo představenstva i právnická osoba, která však vykonává svoji působnost prostřednictvím fyzické osoby, jež nemusí být statutárním orgánem dotčené právnické osoby.

Monistický systém zavádí správní radu a statutárního ředitele. Správní rada působí jako kontrolní orgán společnosti. Na její členy se použijí obdobně ustanovení o dozorčí radě. Statutární ředitel je statutárním orgánem společnosti. S jeho funkcí může být kumulována funkce předsedy správní rady. Na předsedu správní rady se použijí ustanovení o představenstvu, pokud není zároveň statutárním ředitelem.

Orgány společnosti

Umožňuje se, aby orgány akciové společnosti byly jednočlenné. V rámci monistického systému tak může v čele správní rady stát jeden člen, který bude zároveň zastávat funkci statutárního ředitele.

Organizace a svolávání správní rady se řídí stanovami. Pokud se správní rada nesejde po dobu delší než dva měsíce, může kvalifikovaná většina akcionářů požádat předsedu správní rady o její svolání, případně ji může svolat sama, pokud by předseda správní rady nereagoval. Správní radu může svolat i statutární ředitel, je-li zároveň předsedou správní rady. Rozhodnutí a působnost správní rady nesmí jít nad rámec pravomocí a působnosti valné hromady jako nejvyššího orgánu společnosti.

Předseda správní rady zastupuje správní radu navenek, ale není statutárním orgánem. Předseda správní rady je volen z členů správní rady. Odvolán může být pouze většinou členů správní rady, kteří byli zvoleni valnou hromadou.

Statutární ředitel má postavení statutárního orgánu společnosti, který je pověřen obchodním vedením společnosti. Je povinen jednat s péčí řádného hospodáře a odpovídá za způsobenou újmu obdobně jako členové představenstva.

Základní kapitál

Zákon nově upravuje minimální výši základního kapitálu na 2 miliony Kč (80 000 EUR); napříště postačí ocenění předmětu nepeněžitěho vkladu znalcem určeným společností, jmenování znalce soudem se nevyžaduje.

Zvýšení základního kapitálu emitováním nových akcií je podmíněno předchozím splacením emisního kursu. Pro toto pravidlo existují dvě nové výjimky.

Usnesení o zvýšení základního kapitálu je **představenstvo povinno uveřejnit** bez zbytečného odkladu. Nově tak může učinit spolu s návrhem na zápis nové výše základního kapitálu. Se zahájením upisování tak není třeba čekat až na zveřejnění, ale je možné jej zahájit již po přijetí usnesení valné hromady.

Interní pravidla společnosti

Právo na podíl na zisku a výkon hlasovacích práv zůstávají nezměněny s výjimkou kumulativního hlasování. Kumulativní hlasování představuje situaci, kdy některým akcionářům,

typicky menšinovým, budou jejich hlasy násobeny počtem osob, které mají být voleny, a to z důvodu snahy zvětšit vliv těchto akcionářů na složení voleného orgánu.

Právo na informace a podání vysvětlení je v zákoně o obchodních korporacích vyzdvíženo. Akcionář je oprávněn požadovat informace důležité pro výkon jeho akcionářských práv na jednání valné hromady. Představenstvo je povinno mu poskytnout informace pravdivé a dostatečné s ohledem na pravidlo péče řádného hospodáře. V odůvodněných případech může představenstvo odmítnout poskytnout informace (hrozí riziko škody či trestní odpovědnosti členů představenstva). Pokud však představenstvo některému akcionáři informace poskytlo, má povinnost je poskytnout i každému dalšímu akcionáři, i když pro něho nemusí být důležité.

Akcionářská žaloba - nově je každý akcionář oprávněn domáhat se práv náležejících do působnosti orgánů společnosti (př. právo na náhradu škody proti členovi orgánu společnosti, právo na úhradu nesplacené části emisního kursu). Akcionář - žalobce musí svůj úmysl nejprve oznámit dozorčí radě, resp. představenstvu. Ti mohou sami podat žalobu za akcionáře. Pokud tak neučiní, má akcionář právo žalobu podat svým jménem.

Právo vytěsnění (squeeze-out) - zákon o obchodních korporacích posiluje ochranu minoritních akcionářů v otázkách přezkumu výše protiplnění při vytěsnění. ČNB bude povinně provádět přezkoumání jen u kótovaných společností.

Valná hromada

Právní postavení valné hromady se až na výjimky nemění. Ruší se dělení na řádnou a mimořádnou valnou hromadu, naopak zůstává zachována **řádná a náhradní valná hromada**. Orgán, který svolává valnou hromadu, se označuje jako „svolavatel“.

Akcionář má právo hlasovat také písemně mimo jednání valné hromady (tzv. rozhodování per rollam), přičemž akcionář se musí vyjádřit v prekluzivní lhůtě a neučiní-li tak, platí, že

nesouhlasí; většina hlasů se počítá z celkového počtu všech akcionářů.

Zákon výslovně uvádí legitimované osoby k právu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, a to jen akcionářům a orgánům společnosti.

Právo na vypořádání menšinového akcionáře nově podléhá **promlčení**.

DRUŽSTVO

Založení družstva je nyní možné 3 členy, přičemž nezáleží, zda jde o fyzickou či právnickou osobu.

Stále existuje možnost vázat členství na pracovní vztah člena k družstvu, avšak nelze ve stanovách upravit, aby pracovní vztah pro členy byl výhodnější. Zároveň ZOK zakazuje převod a přechod podílu, kde součástí členství je i pracovní poměr k družstvu.

Shromáždění delegátů je účinné pouze ve družstvech mající minimálně 200 členů.

Další informace Vám rádi poskytneme na telefonním čísle: 603 442 554

e-mail: pechmannova@bdofinkonsult.cz.